

Σχέσεις εκπαιδευτικών,
παιδιών και γονέων στη
σύγχρονη σχολική κοινότητα

Η οπτική του Συνηγόρου

Ο ΣτΠ και τα Δικαιώματα του Παιδιού

Ο χάρτης των παρεμβάσεων είναι η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Παρεμβαίνει στις σχέσεις κράτους-πολίτη, αλλά και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού

Διαχείριση αναφορών πολιτών, παιδιών,
γονέων, εκπαιδευτικών κλπ

Συνηγορία (διαμόρφωση του νόμου και
γενικά του θεσμικού πλαισίου)

Αυτοψίες

Επιστημονικό έργο με δημοσίευση
εκθέσεων και υλικού

Προαγωγή: Ομάδες Εφήβων Συμβούλων,
επιμορφώσεις, επισκέψεις σε σχολεία,
δημιουργία δικτύων κλπ.

Οι βασικές αρχές της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

- Προστασία από διακρίσεις
- Περιφρούρηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού
- Δικαίωμα στη ζωή και την ανάπτυξη
- Η γνώμη του παιδιού

ΔΣΔΠ-Δικαίωμα στην Εκπαίδευση, άρ. 29 που προβλέπει ότι:

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη συμφωνούν ότι η εκπαίδευση του παιδιού πρέπει να αποσκοπεί:

α. Στην ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και στην πληρέστερη δυνατή ανάπτυξη των χαρισμάτων του και των σωματικών και πνευματικών ικανοτήτων του.

β. Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες και για τις αρχές που καθιερώνονται στο Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

γ. Στην ανάπτυξη του σεβασμού για τους γονείς του παιδιού, την ταυτότητά του, τη γλώσσα του και τις πολιτισμικές του αξίες, καθώς και του σεβασμού του για τις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζει, της χώρας από την οποία μπορεί να κατάγεται...

δ. Στην προετοιμασία του παιδιού για μία υπεύθυνη ζωή σε μία ελεύθερη κοινωνία μέσα σε πνεύμα κατανόησης, ειρήνης, ανοχής, ισότητας των φύλων και φιλίας ανάμεσα σε όλους του λαούς

ε. Στην ανάπτυξη του σεβασμού για το φυσικό περιβάλλον...

Η ιδιαιτερότητα...

Τα δικαιώματα του Παιδιού διαμεσολαβούνται από τους ασκούντες τη γονική μέριμνα (εκπροσώπηση, επιμέλεια και διοίκηση της περιουσίας του τέκνου σύμφωνα με τον ΑΚ)

Ωστόσο η προστασία των δικαιωμάτων του Παιδιού αποτελεί ζήτημα δημοσίου συμφέροντος με στόχο την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής

Η Εκπαίδευση στην Ελλάδα: Προκλήσεις

Ελλιπής επένδυση στο
εκπαιδευτικό σύστημα
με υλικούς και
ανθρώπινους πόρους

Απουσία συστηματικής
και υποχρεωτικής
επιμόρφωσης όλων των
εκπαιδευτικών

Διοικητική
πολυπλοκότητα και
συχνές τροποποιήσεις
του πλαισίου

Η κρίση της πανδημίας

Η οικοδόμηση του δημοκρατικού σχολείου (1)

Η οικοδόμηση του δημοκρατικού σχολείου (2)

Η πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας στο σχολείο

Η προστασία των παιδιών από ενδοοικογενειακή βία και παραμέληση

Συνεργασία με δίκτυο τοπικών υπηρεσιών

Δημοκρατική Εκπαίδευση και συμπεριληπτική εκπαίδευση

Το δημοκρατικό σχολείο «καλεί» τις μαθήτριες και τους μαθητές να συμμετέχουν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό στη ζωή του σχολείου και στη λήψη αποφάσεων

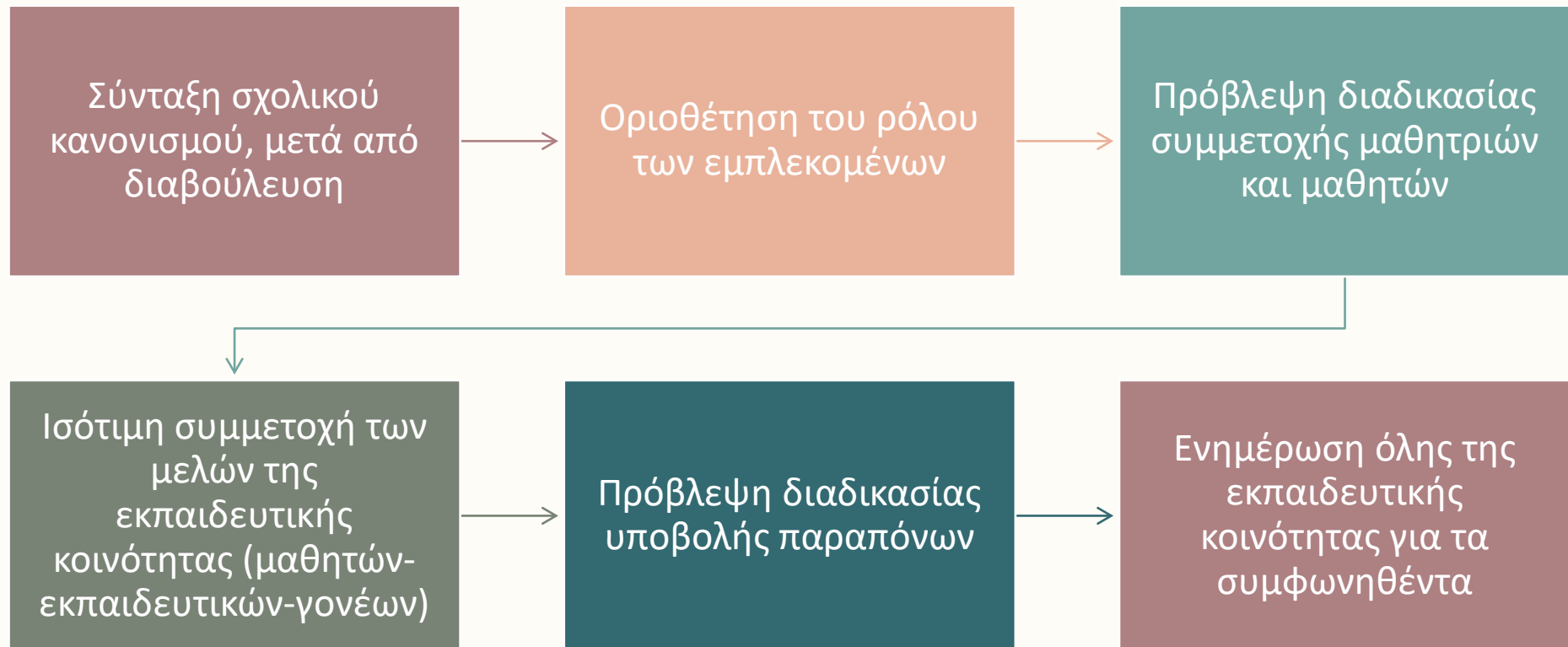
Αποτελεί μία σημαντική έκφανση της σταδιακής ιστορικής μετάβασης από το παιδί-αντικείμενο στο παιδί υποκείμενο που διαμορφώνει κουλτούρα και διαθέτει κριτήριο και ικανότητα έκφρασης και συμμετοχής

Δημοκρατική Σχολική Διοίκηση

Για την βέλτιστη εφαρμογή της δημοκρατίας στο σχολείο είναι απαραίτητο να διευκολύνεται και υποστηρίζεται η λειτουργία των προβλεπόμενων οργάνων διοίκησης του σχολείου (ιδίως του Συλλόγου Διδασκόντων, των Μαθητικών Κοινοτήτων, του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων και του Σχολικού Συμβουλίου) και να ακούγεται συστηματικά η γνώμη των μαθητών σε όλα τα θέματα που τους αφορούν ή αλλιώς επικοινωνία, επικοινωνία και πάλι επικοινωνία (πρόταση Συνηγόρου 2015)

Η πρόταση του Συνηγόρου για τους σχολικούς κανονισμούς

Σχολικοί κανονισμοί (άρθρο 37, ν.4692/2020)

Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας σχολικών μονάδων

1. Κάθε σχολική μονάδα οφείλει από το σχολικό έτος 2020-2021 να έχει εγκεκριμένο εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, στον οποίο αναφέρονται τα θέματα σχετικά με τη λειτουργία της. Ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας συντάσσεται ύστερα από εισήγηση του Διευθυντή της σχολικής μονάδας και με τη συμμετοχή όλων των μελών του συλλόγου διδασκόντων, των μελών του διοικητικού συμβουλίου του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων, καθώς και εκπροσώπου του οικείου Δήμου. Στις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου συμμετέχει και το Προεδρείο του δεκαπενταμελούς μαθητικού συμβουλίου.

2. Ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας εγκρίνεται από τον Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου, ο οποίος έχει την παιδαγωγική ευθύνη της σχολικής μονάδας, καθώς και από τον Διευθυντή Εκπαίδευσης...

Η λειτουργία των μαθητικών κοινοτήτων και η εκπαίδευση στα δικαιώματα

- Στο ξεκίνημα της κάθε σχολικής χρονιάς θα πρέπει να γίνονται συζητήσεις στις τάξεις προκειμένου οι μαθητές να αντιλαμβάνονται καλύτερα τις δυνατότητες που τους δίνονται βάσει της νομοθεσίας, και τις ευθύνες που αναλαμβάνουν όταν εκλέγονται
- Ο Συνήγορος κατά τις επισκέψεις σε σχολεία έχει διαπιστώσει επανειλημμένα ότι οι μαθήτριες και οι μαθητές έχουν μόνο τυπική (ή και καμία) ενημέρωση για τις αρμοδιότητες και τις ευθύνες που συνεπάγεται η συμμετοχή τους στη διαδικασία
- Η εκπαίδευση των παιδιών στα δικαιώματα, συνδέεται στενά με την συνολική αναβάθμιση της συμμετοχής τους και της σχολικής καθημερινότητας

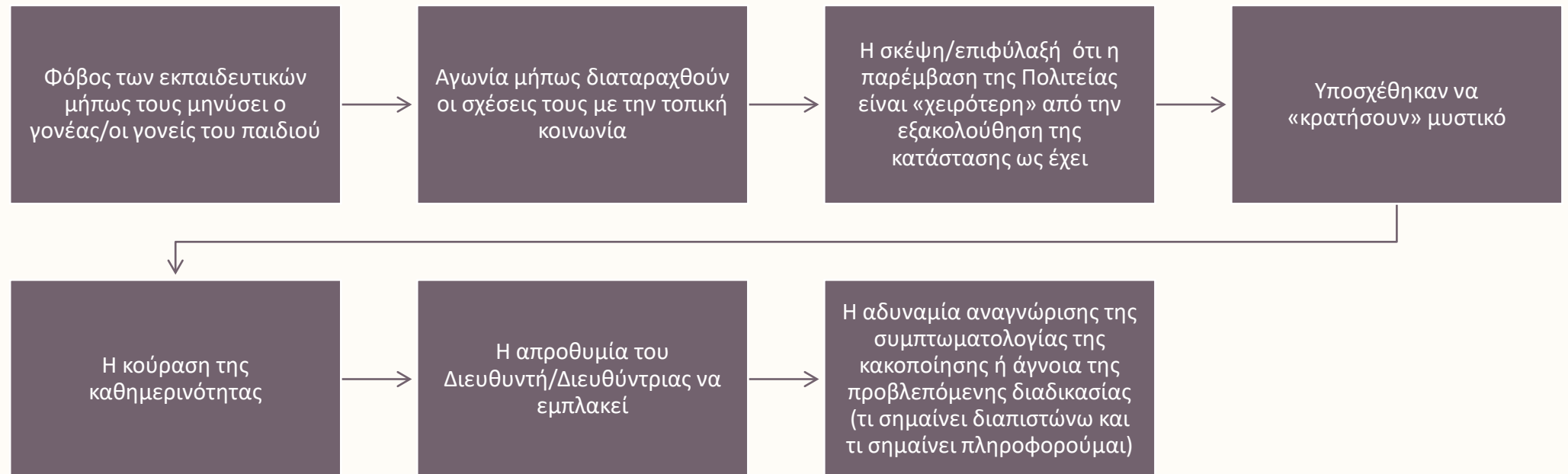
Το πρόβλημα της κακοποίησης και η υποχρέωση του/της εκπαιδευτικού (άρθρο 23 του νόμου 3500/06)

Εκπαιδευτικός της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ο οποίος, κατά την εκτέλεση του εκπαιδευτικού του έργου, με οποιονδήποτε τρόπο πληροφορείται ή διαπιστώνει ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος μαθητή έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας, ενημερώνει, χωρίς καθυστέρηση, τον διευθυντή της σχολικής μονάδας.

Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ανακοινώνει, αμέσως, την αξιόποινη πράξη στον αρμόδιο εισαγγελέα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 37 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ή στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή.

Την ίδια υποχρέωση έχουν οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές των ιδιωτικών σχολείων, καθώς και οι υπεύθυνοι των πάσης φύσεως Μονάδων Προσχολικής Αγωγής.

Ανασταλτικοί παράγοντες της υποβολής αναφοράς-καταγγελίας

Ο αντίλογος του φόβου

01

Η αναφορά των περιστατικών κακοποίησης είναι μέρος της φύσης του εκπαιδευτικού λειτουργήματος.

02

Τυχόν έγκληση ή μήνυση, πιθανότατα θα αρχειοθετηθεί από την αρμόδια εισαγγελική Αρχή.

03

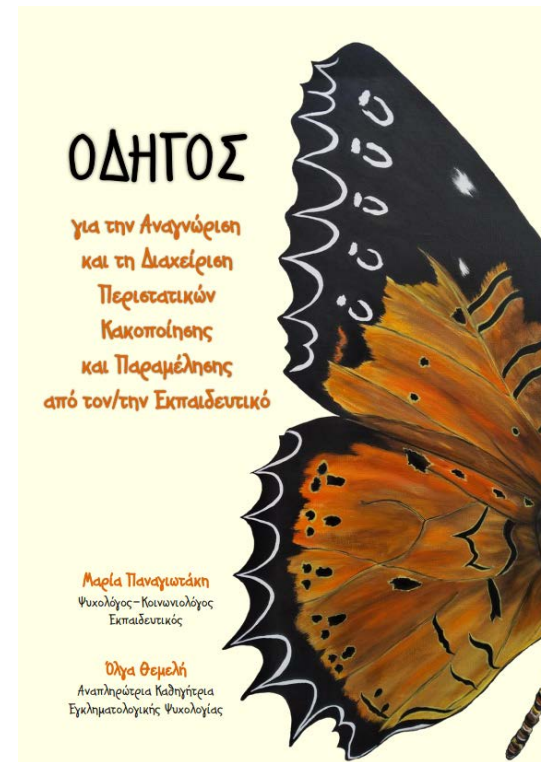
Η κακή διαχείριση της πολιτείας δεν αίρει την νομική και ηθική υποχρέωση για καταγγελία.

04

Υφίστανται ήδη πρωτόκολλα από τα οποία μπορούμε να εφοδιαστούμε με βασικές πληροφορίες.

Οδηγός για την αναγνώριση και διαχείριση Κ-Π από τον εκπαιδευτικό

<http://iep.edu.gr/el/odigoi-egxeiridia>

Το πρωτόκολλο του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού

<http://dkday-athin.att.sch.gr/autosch/joomla15/images/Upload/protokollo%20diax.pdf>

Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού
Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας & Κοινωνικής Πρόνοιας
Κέντρο για τη Μελέτη και την Πρόληψη
της Κακοποίησης & Παραμέλησης των Παιδιών
Διευθυντής: Γ. Νικοηαΐδης, MD, MA, MSc, PhD
Φωκίδος 7, 11526 Αθήνα
τηλ.: 2107715791, fax: 2107793648
e-mail: ich_dos@otenet.gr | www.ich-mhsw.gr

«Η Πρόξη «Ολοκληρωμένη Προσέγγιση για τη Διερεύνηση, Διάγνωση και Διαχείριση Περιστατικών Κακοποίησης & Παραμέλησης Παιδιών» (MIS 372071) υλοποιείται στο πλαίσιο του Επαιρησιακού Προγράμματος

ISBN 978-946-9766-08-1

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ,
ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ & ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

Πρωτόκολλο
Διερεύνησης,
Διάγνωσης
και Διαχείρισης
Κακοποίησης και
Παραμέλησης
Παιδιών

Τι είναι η παραμέληση;

Παραμέληση είναι η αποτυχία του γονέα/κηδεμόνα να εξασφαλίσει στο παιδί βασικά αγαθά για την ομαλή ψυχοκοινωνική του ανάπτυξη

Στα αγαθά αυτά εντάσσονται η επαρκής τροφή, η στέγη, ο ρουχισμός η εποπτεία και επιμέλεια γύρω από τα ζητήματα της μόρφωσης, η ιατρική περίθαλψη, η επαρκής επιτήρηση και προστασία από οποιοδήποτε κίνδυνο

Αλλά και η παροχή αγάπης και φροντίδας προς το παιδί

Επομένως η παραμέληση μπορεί να είναι σωματική, ιατρική, εκπαιδευτική, ψυχολογική-συναισθηματική

Τι πρέπει να κάνουμε;

Στην περίπτωση της παραμέλησης θα πρέπει να κατ' αρχάς να εξαντλήσουμε την δυνατότητα παροχής συμβουλών στον γονέα εφόσον φαίνεται να το έχει ανάγκη (μονογονεϊκή οικογένεια σε καθεστώς φτώχειας κλπ.)

Είναι σημαντική η διασύνδεση του σχολείου με υπηρεσίες της κοινότητας (ιδίως τις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων και των ΚΕΔΑΣΥ) προκειμένου να συζητηθούν συγκεκριμένα πλάνα παρακολούθησης παρέμβασης ανάλογα με την περίπτωση

Εάν το παιδί βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο (για τη ζωή, τη σωματική του ακεραιότητα κλπ.) θα πρέπει να ενημερωθεί η Εισαγγελία

Ένα σύγχρονο πρωτόκολλο σεξουαλικής αγωγής (ENOC)

Περιλαμβάνει αναφορές στις συναισθηματικές πτυχές της σεξουαλικότητας και των σχέσεων και παρέχει πληροφορίες για την απόλαυση, την αγάπη, τις πρακτικές, τη συναίνεση, την υγεία, τις διαφορετικές ταυτότητες, προσανατολισμούς, τα ζητήματα έκφρασης φύλου

Θα πρέπει να διδάσκεται σε έναν «ασφαλή» χώρο όπου τα παιδιά μπορούν να ρωτούν χωρίς φόβο

Υλοποιείται με διαδραστικό τρόπο, με βιωματική προσέγγιση και εξειδικευμένους επαγγελματίες που βοηθούν τα παιδιά να οικοδομήσουν υγιείς σχέσεις και να αναγνωρίζουν τοξικές κακοποιητικές εκδοχές των σχέσεων. Περιλαμβάνει και ειδικά διαμορφωμένο υλικό

Επιδιώκει την ένταξη της διαφορετικότητας και την ανάδειξή της

Όλες/οι οι εκπαιδευτικοί είναι επιμορφωμένες/οι σε αυτό και στην αναγνώριση συμπεριφορών που προδίδουν διάκριση σε βάρος παιδιών διαφορετικής έκφρασης φύλου/ σεξουαλικού προσανατολισμού/ταυτότητας φύλου.

Παρέχεται αντίστοιχα εκπαίδευση στους γονείς μέσα στο σχολείο

Γιατί έχουμε ανάγκη και τη σεξουαλική διαπαιδewγή στα σχολεία; Καταπολέμηση σεξουαλικής κακοποίησης

01

1 στα 5 παιδιά θα βιώσει τουλάχιστον ένα περιστατικό σεξουαλικής βίας (παραμένει κατά βάση σκοτεινός αριθμός)

02

Η σιωπή και η αμηχανία γύρω από τα όρια του σώματος αποτελούν εργαλεία για τους θύτες σεξουαλικής κακοποίησης

03

Σε ποσοστό άνω του 90% ο θύτης είναι οικείο πρόσωπο

04

Η γνώση σε σχέση με τα όρια του σώματος, ενθαρρύνει τα παιδιά να μιλήσουν έγκαιρα και να καταγγείλουν τέτοια περιστατικά

Γιατί έχουμε ανάγκη τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση; Η κατανόηση της διαφορετικότητας

01

Παιδιά που παρεκκλίνουν από τις κυρίαρχες αναπαραστάσεις της αρρενωπότητας και τη θηλυκότητας ή παιδιά διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού ή ταυτότητας φύλου, υφίστανται συχνά εκφοβισμό και εν γένει τρομακτική πίεση στην καθημερινότητα

02

Τα στερεότυπα είναι ιδιαίτερα διαδεδομένα στα ελληνικά σχολεία

03

Ένα σύγχρονο curriculum σεξουαλικής αγωγής επενδύει στην οικοδόμηση της ενσυναίσθησης και στην καλλιέργεια του διαλόγου

Σε άλλες χώρες..

01

Στη Γερμανία η σεξουαλική αγωγή διδάσκεται από το 1968

02

Στην Αυστρία, στη Δανία και τη Φινλανδία, από το 1970

03

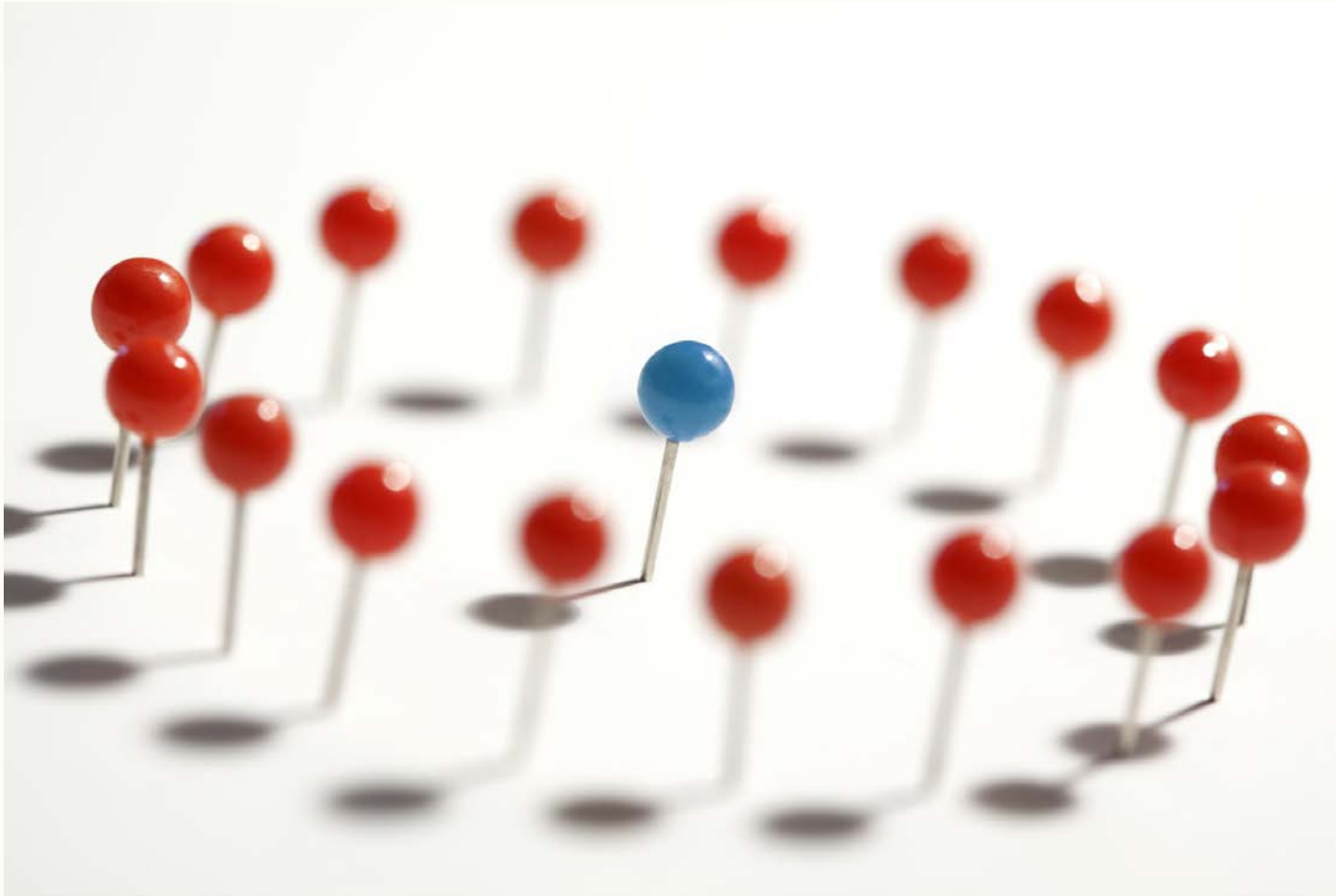
Στη Σουηδία η σεξουαλική αγωγή εισήχθη ως προαιρετικό μάθημα το 1942 και αναμεταδίδεται ραδιοφωνικά από το 1954

04

Στην Ολλανδία τα μαθήματα ξεκινούν από την ηλικία των 4 ετών και στο Βέλγιο από την ηλικία των 6 ετών

Το πρώτο βήμα...

- Με το ν. 4692/20 εισήχθησαν πιλοτικά «εργαστήρια δεξιοτήτων» στην ελληνική εκπαίδευση
- Η θεματική ενότητα «Ζω καλύτερα/ευ ζην», περιλαμβάνει υπο-ενότητα «Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση-Γνωρίζω το σώμα μου»

Σχολικός Εκφοβισμός

- Επιθετική, εσκεμμένη, επαναλαμβανόμενη συμπεριφορά, που αποτελεί κατάχρηση εξουσίας και εμπεριέχει ανισότητα στη δύναμη αντικειμενική ή αντιληπτή
- Εκδηλώνεται άμεσα-σωματικά (χτυπήματα κλπ.), άμεσα-λεκτικά (προσβολές, σεξουαλικά υπονοούμενα κλπ.), έμμεσα-κοινωνικά (εκβιασμοί, απειλές, διάδοση φημών και μυστικών, κοινωνική απομόνωση) και ηλεκτρονικά (χρήση εικόνων χωρίς άδεια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, προσβολές και δυσφήμιση με τη χρήση του διαδικτύου κλπ.)
- Είναι κρίσιμος ο ρόλος των παρατηρητών

Η πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας στο σχολείο: η Σχολική διαμεσολάβηση ως εργαλείο

Υλοποίηση του θεσμού σε όλη την επικράτεια με παράλληλη ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών

Άμβλυνση των εντάσεων, βελτίωση των σχέσεων, αλλά ιδίως ουσιαστική συμμετοχή και ανάληψη ευθύνης των παιδιών εντός του πλαισίου της σχολικής καθημερινότητας

Παραβατικότητα στο σχολείο...Παιδιά σε κίνδυνο

- Συνεργασία με γονείς, ΚΕΔΑΣΥ και κοινωνική υπηρεσία Δήμου
- Ενημέρωση της Εισαγγελίας σε περίπτωση που τα μέτρα παιδαγωγικής πλαισίωσης δεν επαρκούν

Κακοποίηση-Παραμέληση: Οι παρεμβάσεις του Συνηγόρου

Έχει εισηγηθεί τη θέσπιση ακαταδίωκτου των εκπαιδευτικών που αναφέρουν κακοποίηση και αναμένεται η θεσμική ανταπόκριση

Εισηγείται την ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών δια μέσω της συστηματικής επιμόρφωσης

Επισκέπτεται τα σχολεία με στόχο την ενημέρωση και υποστήριξη

Έχει παρέμβει επανειλημμένα για την θεσμική υιοθέτηση και καθολική εφαρμογή της σχολικής διαμεσολάβησης

Υποστηρίζει σταθερά την εισαγωγή υποχρεωτικού και συστηματικού curriculum σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία

Η ενίσχυση της τριμερούς σχέσης εκπαιδευτικών-γονέων-παιδιών στο σχολείο και η έμφαση στη γνώμη του παιδιού

01

Στο ξεκίνημα της κάθε σχολικής χρονιάς θα πρέπει να γίνονται συζητήσεις μεταξύ εκπαιδευτικών, γονέων και παιδιών και προγραμματισμός επιμορφωτικών δράσεων με τα ΠΕΚΕΣ

02

Οι επιμορφώσεις και οι ανοιχτές συζητήσεις πρέπει να καταλαμβάνουν μεγάλο εύρος θεματικών όπως είναι η προστασία από κακοποίηση, η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση κλπ.

03

Επένδυση σε συζητήσεις με τα παιδιά στο πλαίσιο της σχολικής καθημερινότητας. Διοργάνωση ομαδικών δραστηριοτήτων (καλλιτεχνικών, κοινωνικών κλπ)

Επικοινωνία με το Συνήγορο

800 11 32 000

2131306605 και 703

&

www.synigoros.gr/paidi